



## بررسی اثر زمان اتمام و پرداخت نهایی کامپوزیت هیبرید بر ریزنشست آن

فائزه ابوالقاسم زاده<sup>۱</sup>، بهناز اسماعیلی<sup>۲</sup>، سارا خوشگوئیان<sup>۳\*</sup>

### چکیده

مقدمه: تاثیر زمان اتمام و پرداخت نهایی بر ریزنشست ترمیم‌های کامپوزیت هیبرید را بررسی می‌کند. زمان اتمام و پرداخت نهایی بر ریزنشست ترمیم‌های کامپوزیت هیبرید را بررسی می‌کند.

روش بررسی: در این مطالعه آزمایشگاهی، چهل دندان مولر حفره کلاس ۵ (۲ میلی‌متر اکلوژوژینژیوال × ۳ میلی‌متر مزیدیستال × ۵/۱ میلی‌متر عمق) در سطح باکال تهیه شد. حفرات توسط کامپوزیت Z<sub>250</sub> ترمیم و به مدت ۴۰ ثانیه با دستگاه LED Valo سخت شدند. حفرات بر اساس زمان پرداخت (پرداخت بلافاصله، ۱۵ دقیقه، ۲۴ ساعت و یک هفته بعد از ترمیم) به طور تصادفی به ۴ گروه ده‌تایی تقسیم شدند. دندان‌ها تحت ۵۰۰ سیکل حرارتی قرار گرفتند و برای ارزیابی ریزنشست در فوشین ۲٪ مغروق شدند، بعد از ماندن دندان‌ها به دو نیمه تقسیم شده و هر دو نیمه زیر استریومیکروسکوپ بررسی شدند. آزمون‌های mann whitney و kruskal wallis برای تجزیه و تحلیل مورد استفاده قرار گرفتند.

نتایج: زمان‌های مختلف پرداخت، تاثیری در میزان ریزنشست چه در لبه عاجی (p-value=۰/۵۶) و چه در لبه مینایی (p-value=۰/۱۲) نداشت. تفاوت میزان ریزنشست لبه عاجی با مینایی در پرداخت بلافاصله (p-value= ۰/۲۶) و بعد از ۱۵ دقیقه (p-value= ۰/۵۳) از نظر آماری معنی‌دار نبود. ولی در زمان‌های بعد از ۲۴ ساعت (p-value= ۰/۰۳) و بعد از یک هفته (p-value= ۰/۰۰) در دو لبه اختلاف معنی‌دار و میزان ریزنشست در لبه مینایی کمتر بود.

نتیجه‌گیری: زمان‌های مختلف پرداخت تاثیری بر میزان ریزنشست ترمیم‌های کامپوزیت Z<sub>250</sub> چه در لبه عاجی و چه در لبه مینایی ندارد.

واژه‌های کلیدی: کامپوزیت، ریزنشست، زمان اتمام، زمان پرداخت

۱، ۲- استادیار، مرکز تحقیقات مواد دندان، بخش ترمیمی دندانپزشکی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل

۳- دانشجوی دندانپزشکی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل

\* (نویسنده مسئول): تلفن: ۰۱۱۳۲۲۹۱۴۰۸-۹، پست الکترونیکی: sara.khoshguyan@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۵/۲۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱/۲۶

## مقدمه

از زمانی که Bowen رزین کامپوزیت‌ها را در سال ۱۹۶۲ به دندانپزشکی معرفی کرده است، این ترمیم‌های مستقیم که پیش از این به عنوان ترمیم‌های زیبا منحصراً در نواحی قدامی استفاده می‌شدند به مرور زمان در نواحی خلفی مورد استفاده قرار گرفت و دچار پیشرفت‌های زیادی شد (۱).

ترمیم‌های رزین کامپوزیت در دندان‌های خلفی توسعه زیادی یافته‌اند. دندانپزشکان رزین کامپوزیت‌ها را به دلایلی مثل خصوصیات زیبایی، استحکام کافی، هزینه کمتر نسبت به سرامیک‌ها و باند به ساختار دندان انتخاب می‌کنند (۲).

انقباض پلیمریزاسیون یکی از مشکلات اصلی دندانپزشکان هنگام استفاده از ترمیم‌های کامپوزیتی است (۳). انقباض پلیمریزاسیون کامپوزیت‌ها همچنان یک مشکل محسوب می‌شود، زیرا استرس کششی مرتبط با این انقباض باعث کاهش استحکام باند در سطح تماس دندان و کامپوزیت می‌شود و می‌تواند باعث افزایش حساسیت بعد از ترمیم، شکست مینایی، پوسیدگی‌های راجعه، تغییر رنگ لبه‌ای و شکست احتمالی ترمیم شود (۴).

پدیده ریزش شامل نفوذ مایعات دهان باکتری، مولکول‌ها و یون‌های محلول در بزاق بین دیواره حفره و ترمیم است (۵). ریزش ما بین سطح تماس ترمیم و دندان باعث رنگ‌پذیری حاشیه ترمیم، حساسیت بعد از درمان، پوسیدگی ثانویه و تحریکات پالپی می‌شود (۶).

یکی از مراحل مهم در ترمیم‌های کامپوزیتی اتمام و پرداخت (Finishing, Polishing) است. اتمام و پرداخت مناسب باعث افزایش زیبایی، کاهش تجمع پلاک، کاهش تحریکات لثه‌ای و افزایش طول عمر ترمیم می‌شود (۷).

در پروسه اتمام (Finishing)، ترمیم به فرم و کانتور مناسب شکل داده می‌شود. برای این کار از وسایل برنده و ساینده برای برداشتن اضافات کامپوزیت کیور شده استفاده می‌گردد. اتمام، بی‌نظمی‌ها و خراش‌های با عمق متوسط تا زیاد بر سطح ماده بر جا می‌گذارد. حین پرداخت، به تدریج اندازه ساینده‌های بکار رفته کاهش می‌یابد و این استفاده متوالی از مواد ساینده،

خراش‌های ایجاد شده حین مرحله اتمام را برمی‌دارد (۸). اثر پرداخت بر ریزش ترمیم کامپوزیت تازه باند شده هنوز به طور کامل مشخص نشده است و مطالعات مختلف نتایج متفاوتی را بیان می‌کنند.

تا کنون مطالعه مشابهی اثر زمان‌های مختلف پرداخت را روی کامپوزیت‌های با پایه سیلوران بررسی نکرده است و مطالعات موجود تنها بر روی کامپوزیت‌های متاکریلاته انجام شده‌اند که نتایج برخی از آنها نشان دادند که زمان‌های مختلف پرداخت تاثیری بر ریزش ترمیم‌های کامپوزیت ندارد (۹-۱۱). نتایج مطالعه میرزا کوچکی نشان داد که زمان انجام پرداخت بر میانگین ریزش ترمیم‌های کامپوزیت لبه مینایی موثر است و بهترین زمان برای آن ۲۴ ساعت پس از ترمیم است در حالی که در لبه عاجی تاثیری نشان داده نشد (۱۲).

با توجه به اینکه سیلوران‌ها به تازگی وارد بازار شده‌اند و از آنجایی که ریزش در دوام ترمیم تاثیر بسزایی دارد به نظر ضروری می‌رسد که پژوهشی در مورد تاثیر زمان‌های مختلف پرداخت بر میزان ریزش کامپوزیت انجام شود. لذا هدف از این مطالعه بررسی اثر زمان اتمام و پرداخت نهایی کامپوزیت هیبرید بر ریزش آن است.

## روش بررسی

این مطالعه آزمایشگاهی روی چهل دندان مولر سالم انسانی بدون پوسیدگی و ترک واضح که بیش از ۶ ماه از کشیده شدنشان به علت مشکلات پرویو نگذشته بود، انجام شد. دندان‌ها بعد از کشیده شدن در محلول نرمال سالین نگهداری شدند. دندان‌ها برای ضد عفونی به مدت یک هفته در محلول تیمول ۲٪ قرار گرفتند (۱۳). یک حفره کلاس ۵ در سطح باکال (۲ میلی‌متر بعد اکلوزوژینژیوالی  $3 \times$  میلی‌متر بعد مزیودیستالی  $8 \times 1/5$  میلی‌متر عمق) با استفاده از فرز فیشور الماسی تخت ۸ (قطر ۰/۸ و طول ۳ میلی‌متر) (dentsply,uk) تهیه شد (۱۲). بدین ترتیب چهل حفره ایجاد شد که در تمام حفره‌ها لبه ژینژیوالی ۱ میلی‌متر زیر CEJ قرار داشت. برای هر ده حفره از یک فرز جدید استفاده شد. حفرات توسط کامپوزیت

سانتی‌گراد) قرار گرفتند. در ادامه بر روی تمام قسمت‌های هر دندان، دو لایه لاک ناخن زده شد به نحوی که لاک یک میلی‌متر با لبه ترمیم فاصله داشت، اپکس دندان‌ها با موم چسب مسدود شد (۱۵).

پس از خشک شدن لاک ناخن، نمونه‌های هر گروه به مدت ۲۴ ساعت و در درجه حرارت اتاق درون محلول رنگی فوشین ۲٪ (Basic fuchisin, Merek, Germany) قرار داده شد (۱۲). سپس نمونه‌ها کاملاً با آب جاری شسته و داخل اپوکسی رزین مانت شدند، نمونه‌ها توسط دستگاه برش (گروه صنعتی، مشهد، ایران) به دو نیمه میزالی و دیستالی تقسیم شدند. هر دو نیمه بررسی شدند و نیمه‌ای که بیشترین ریزش را داشت در مطالعه وارد شد.

مقطع به دست آمده پس از برش در زیر استریومیکروسکوپ (Meiji Techno co, LTD, 45176) با بزرگنمایی X ۴۰ بررسی شد. درجه‌بندی ریزش به واسطه نفوذ رنگ بر اساس معیار زیر مورد بررسی قرار گرفت:

۰: بدون نفوذ رنگ در فاصله بین ترمیم و دندان

۱: نفوذ رنگ تا DEJ در دیواره اکلوزال یا تا ۱/۲ ابتدایی لبه ژینژیوال حفره

۲: نفوذ رنگ در حد عاج بدون رسیدن به لاین انگل اگزیاکلوزال یا نفوذ رنگ فراتر از ۱/۲ ابتدایی دیواره عاجی بدون رسیدن به لاین انگل اگزیاکلوزال

۳: نفوذ رنگ تا لاین انگل اگزیاکلوزال یا اگزیاکلوزال و روی دیواره اگزیاکلوزال (۱۶).

نتایج با استفاده از ویرایش ۲۰ نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های Mann Whitney و Kruskal Wallis مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و  $P < 0.05$  معنی‌دار تلقی شد.

### نتایج

در این مطالعه زمان‌های مختلف اتمام و پرداخت کامپوزیت میکروهیبرید Z<sub>250</sub> تأثیری در میزان ریزش چه در لبه عاجی ( $p\text{-value}=0.056$ ) و چه در لبه مینایی ( $p\text{-value}=0.12$ ) نداشت (جدول ۱).

میکروهیبرید متاکریلاته Z<sub>250</sub> (3M, USA) ترمیم شدند. حفرات بر اساس نوع و فاصله زمانی پرداخت به طور تصادفی به ۴ گروه ده‌تایی تقسیم شد:

۱- حفرات ترمیم شده با کامپوزیت میکروهیبرید Z<sub>250</sub> با اتمام و پرداخت، بلافاصله بعد از ترمیم

۲- حفرات ترمیم شده با کامپوزیت میکروهیبرید Z<sub>250</sub> با اتمام و پرداخت، ۱۵ دقیقه بعد از ترمیم

۳- حفرات ترمیم شده با کامپوزیت میکروهیبرید Z<sub>250</sub> با اتمام و پرداخت، ۲۴ ساعت بعد از ترمیم

۴- حفرات ترمیم شده با کامپوزیت میکروهیبرید Z<sub>250</sub> با اتمام و پرداخت، یک هفته بعد از ترمیم

جهت ترمیم حفرات ابتدا هر حفره توسط اسید فسفریک ۳۷٪ (FGM, Brazil) به مدت ۱۵ ثانیه اچ شده و با آب روان شسته

شد. آب اضافه حفره توسط گلوله پنبه برداشته شد. سپس عامل باندینگ ۲ single bond (3M, USA) طبق دستور کارخانه سازنده،

توسط میکروبراش در ۲ لایه در حفره قرار داده شد. عامل باندینگ پس از ۱۵ ثانیه مالش آرام، جهت تبخیر حلال به مدت

۵ ثانیه از فاصله ۲ سانتی‌متری تحت پوار هوا قرار گرفت (۱۴).

سپس به مدت ۱۰ ثانیه توسط دستگاه لایت کیور LED Valo (ultradent, USA) با شدت  $1000 \text{ mw/cm}^2$  کیور شد، سپس

حفره توسط کامپوزیت میکروهیبرید Z<sub>250</sub> (3M, USA) به صورت لایه‌لایه پر شد و هر لایه با دستگاه لایت کیور مذکور به مدت

۴۰ ثانیه کیور شد.

نمونه‌های گروه ۱ بلافاصله پس از ترمیم توسط ۴ خشونت مختلف دیسک پرداخت سافلکس (Sof-lex, 3MESPE, USA)

اتمام و پرداخت شدند. برای هر حفره، دیسک ده بار جمعاً بیست ثانیه کشیده شد و هر دیسک برای یک حفره مورد

استفاده قرار گرفت (۱۰). نمونه‌های گروه ۲ بعد از ۱۵ دقیقه،

نمونه‌های گروه ۳ بعد از ۲۴ ساعت و نمونه‌های گروه ۴ یک هفته در آب مقطر ۳۷ درجه سانتی‌گراد در محیط انکوباتور

نگهداری و پس از آن پرداخت شدند (۱۲).

سپس دندان‌ها ۵۰ بار تحت ترموسیکلینگ (شرکت صنعتی نمو) ۲۰ ثانیه مغروق‌سازی در آب با دماهای ۵ و ۵۵ درجه

جدول ۱: مقایسه میانه ریزش ترمیم‌های کامپوزیت Z250 در زمان‌های مختلف اتمام و پرداخت

p value	T۴	T۳	T۲	T۱	
۰/۵۶	۱	۱/۵	۱	۰/۵	لبه لته‌ای
۰/۱۲	۰	۰	۰	۰	لبه مینایی
	۰	۰/۰۳	۰/۵۳	۰/۲۶	

T1\* - بلافاصله، T2 - بعد از ۱۵ دقیقه، T3 - بعد از ۲۴ ساعت، T4 - بعد از یک هفته

LED با QTH متفاوت است (۱۹،۲۰). در صورتی که این دستگاه‌ها توانایی پلیمریزاسیون کافی کامپوزیت‌ها را نداشته باشند، پیامد آن ضعف ترمیم، ایجاد ریزش، عود پوسیدگی و در نهایت شکست درمان خواهد بود (۲۱).

در مطالعه حال حاضر میزان ریزش در مینا کمتر از عاج ولی در گروه ۱ و ۲ (بلافاصله و بعد از ۱۵ دقیقه) این تفاوت از نظر آماری معنی‌دار نبود. مطالعات مختلفی میزان ریزش را در لبه‌های مینایی و عاجی بررسی کردند. Yap و همکاران اثر دو نوع آدهزیو مختلف را روی ریزش ترمیم‌های کامپوزیت بررسی کردند و در مطالعه آنها در تمام گروه‌ها میزان ریزش در لبه‌های عاجی بیشتر از مینایی بود (۲۲). Suresh و همکاران نیز به نتیجه مشابهی دست یافتند ریزش مواد با پایه کامپوزیت یک نگرانی مهم برای کلینیسین‌ها خصوصاً در حفرات کلاس ۵ با مارچین جینجیوالی گسترش یافته به زیر ناحیه CEJ است (۲۳). نبود مینا در لبه جینجیوال سبب اتصال ماده به عاج شده که سوبسترای پایداری برای باند نیست. قسمت اعظم مینا از ماده معدنی ساخته شده در حالی که عاج کمتر معدنی بوده و رطوبت بیشتری دارد که می‌تواند کفایت اتصال مواد به آن را کاهش دهد (۲۴).

اتصال به عاج بسیار ضعیف‌تر از اتصال به مینا است. در نتیجه استرس ناشی از انقباض پلیمریزاسیون در لبه‌های عاجی می‌تواند سبب ایجاد فاصله بین ترمیم و دیواره جینجیوال با باند ضعیف‌تر شده و ریزش را در این ناحیه ایجاد کند (۲۵).

در این مطالعه میزان ریزش در زمان‌های بلافاصله و بعد از ۱۵ دقیقه در عاج و مینا از نظر آماری معنی‌دار نبود ولی در زمان بعد از ۲۴ ساعت و بعد از یک هفته از نظر آماری معنی‌دار

تفاوت میزان ریزش لبه عاجی با مینایی در اتمام و پرداخت بلافاصله (p-value=۰/۲۶) و بعد از ۱۵ دقیقه (p-value=۰/۵۳) پس از سخت‌کردن کامپوزیت از نظر آماری معنی‌دار نبود.

ولی در زمان‌های بعد از ۲۴ ساعت (p-value=۰/۰۳) و بعد از یک هفته (p-value=۰/۰۰) در لبه اختلاف معنی‌دار بود (جدول ۱).

#### بحث

نتایج این مطالعه نشان داد که زمان‌های مختلف پرداخت تاثیری در میزان ریزش ترمیم کامپوزیت Z250 ندارد که این یافته با یافته مطالعه Cenci و همکاران (۱۰) و مطالعه Venturini و همکاران (۱۱) همخوانی داشت ولی با مطالعه میرزا کوچکی و همکاران تفاوت داشت. نتیجه نهایی مطالعه آنها نشان داد زمان انجام پرداخت بر میانگین ریزش ترمیم‌های کامپوزیت لبه مینایی موثر است و بهترین زمان برای آن ۲۴ ساعت پس از ترمیم است در حالی که در لبه عاجی تاثیری نشان داده نشد (۱۲).

تفاوت در نتایج ممکن است به علت تنوع دستگاه کیورینگ و نوع کامپوزیت باشد که در مطالعه ما از دستگاه کیورینگ LED استفاده شد. در لامپ‌های هالوژن (QTH)، انرژی الکتریکی یک فیلامان تنگستنی را گرم می‌کند که بیشتر انرژی به حرارت تبدیل می‌شود و قسمت کوچکی از آن به انرژی نورانی تبدیل می‌شود (۱۷). در سال‌های اخیر دستگاه‌های Light Emitting Diode یا LED به بازار عرضه شده‌اند. در دیودهای ساطع‌کننده LED از نیمه هادی‌های گالیوم نیترات برای نور آبی استفاده می‌کنند (۱۸). مطالعات مختلفی نشان دادند که توانایی سخت‌کردن کامپوزیت توسط دستگاه‌های

می‌شود از این‌رو در این مطالعه برای نزدیک‌تر شدن به شرایط بالینی، میزان ریزش براساس مقدار استاندارد ISO پس از ۵۰۰ سیکل ترموسیکلینگ بررسی شد (۲۹).

مقیاس‌های مختلفی برای بررسی میزان ریزش وجود دارد. از آنجا که کیفیت باند در لبه‌های مینایی با عاجی متفاوت است، در این مطالعه برای بررسی میزان نفوذ رنگ از معیاری استفاده شد که وجود یا عدم وجود لبه مینایی را مدنظر قرار داده باشد.

دما و فشار مایع توبولی و میزان رطوبت عاج در میزان ریزش ترمیم‌های کامپازیت موثر است اما از کاستی‌های مطالعات آزمایشگاهی عدم توانایی در بازسازی این شرایط است. در این مطالعه تلاش بر این بود تا آنجا که امکان دارد شرایط کلینیکال بازسازی شود لذا انجام مطالعات بالینی برای توانایی تعمیم دقیق‌تر نتایج پیشنهاد می‌شود.

#### نتیجه‌گیری

زمان‌های مختلف پرداخت تاثیری بر میزان ریزش ترمیم‌های کامپوزیت Z<sub>250</sub> چه در لبه عاجی و چه در لبه مینایی ندارد. میزان ریزش در مینا کمتر از عاج بود ولی این تفاوت در پرداخت بلافاصله و بعد از ۱۵ دقیقه از نظر آماری معنی‌دار نبود.

#### سپاسگزاری

این طرح تحقیقاتی با حمایت مالی مرکز تحقیقات و مواد دندان‌دانی دانشگاه علوم پزشکی بابل انجام شده است که بدین وسیله از کلیه مسئولین مربوطه تشکر می‌شود. همچنین از مسئول محترم واحد آمار جناب آقای همت قلی‌نیا جهت مشاوره آماری کمال تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

شد که این معنی‌داری در گروه پرداخت بعد از یک هفته بیشتر از گروه پرداخت بعد از ۲۴ ساعت بود. این امر ممکن است به علت کم‌شدن استحکام باند کامپوزیت به عاج نسبت به مینا در طی زمان باشد. استحکام باند در طول زمان کاهش می‌یابد و اینترفیس رزین-عاج دچار تغییرات فوق ساختاری می‌شود که می‌تواند برای آدهیزن خطرناک باشد وقتی تمامی مارژین‌های ترمیم در مینا هستند کیفیت و تداوم باند در طول زمان، حداقل در شرایط آزمایشگاهی، بدون تغییر باقی می‌ماند. تخریب باند ممکن است نتیجه هیدرولیز باشد که هم در رزین آدهزیو و هم در فیبرهای کلاژنی لایه هیبرید که به طور کامل توسط آدهزیو پوشش نیافته‌اند رخ می‌دهد، خصوصاً زمانی که مارژین‌های حفره در عاج واقع شده‌اند (۲۶).

یک نیاز ضروری برای ترمیم صحیح، سیل لبه‌ای کامل دیواره‌های حفره است. توانایی سیل مواد کامپوزیتی به طور قابل توجهی تحت تاثیر میزان انقباض پلیمریزاسیون ماتریکس رزینی قرار دارد (۲۵).

تطابق لبه‌ای تحت تاثیر عوامل متعددی مانند طرح حفره، ماده ترمیمی و پروسه ترمیم قرار می‌گیرد (۲۷).

حفرات کلاس ۵، c factor نامناسبی داشته که می‌تواند اثر انقباض پلیمریزاسیون را تشدید کند به همین علت در این مطالعه از حفره‌های کلاس ۵ استفاده شد تا معایب شکل و موقعیت حفره در نظر گرفته شود. همچنین استانداردسازی حفرات کلاس ۵ آسانتر از حفرات کلاس ۲ است (۲۸).

نگهداری بلند مدت در آب و ترموسیکلینگ روش‌های قابل قبولی برای شبیه‌سازی aging و استرس‌های وارد شده به باند است. بیشتر مطالعات نشان دادند که استفاده از ترموسیکلینگ سبب کاهش قابل ملاحظه در استحکام باند و افزایش ریزش

#### References:

- 1- Morgan M. *Finishing and polishing of direct posterior Resin restorations*. Pract Proced Aesthet Dent 2004; 16(3): 211-34.

- 2- Yap AU, Lye KW, Sau CW. *Surface characteristics of tooth colored restoratives polished utilizing different polishing systems*. Oper Dent 1997; 22(6): 260-65.
- 3- Weinmann W, Thalacker C, Guggenberger R. *Siloranés in dental composites*. Dent Mater 2005; 21(1): 68-74.
- 4- Yoshikawa T, Burrow MF, Tagami J. *A light curing method for improving marginal sealing and cavity wall adaptation of resin composite restorations*. Dent Mater 2001; 17(4): 359-66.
- 5- De Munck JD, Van Landuyt K, Peumans M, Poitevin A, Lambrechts P, Braem M, et al. *A critical review of the durability of adhesion to tooth tissue: methods and results*. J Dent Res 2005; 84(2): 118-32.
- 6- Alani AH, Toh CG. *Detection of microleakage around dental restorations*. Oper Dent 1997; 22(4): 173-78
- 7- Jefferies SR. *Abrasive finishing and polishing in restorative dentistry*. Dent Clin North Am 2007; 51(2): 379-97.
- 8- Dennison J. *Commentary: Surface roughness and staining susceptibility of composite resins after finishing and polishing*. J Esthet Restor Dent 2011; 23(1): 44-5.
- 9- Wang Y, Liu J, Zhu MY, Han JL. *Effect of different polishing time on microleakage of resin composite restorations Shanghai Kou Qiang Yi Xue*. Shanghai J stomato 2011; 20(5): 482-85.
- 10- Cenci MS, Venturini D, Pereira-Cenci T, Piva E, Demarco FF. *The Effect of Polishing techniques and time on the surface characteristics and sealing ability of resin composite restorations after one-year storage*. Oper Dent 2008; 33(2): 169-76.
- 11- Venturini D, Cenci MS, Demarco FF, Camacho GB, Powers JM. *Effect of polishing techniques and time on surface roughness and micro leakage of resin composite restorations*. Oper Dent 2006; 31(1): 11-7.
- 12- Mirzakouchaki P, Barekattain M, Fattahi P, et al. *The Effect of Finishing and Polishing Time on Microleakage of Composite Restorations*. J Islamic Dental Association of Iran 2013, 25(3): 269-74.
- 13- Mathias J, Kavitha S, Mahalaxmi S. *A comparison of surface roughness after micro abrasion of enamel with and without using CCP-ACP: An in vitro study*. J conservative dentistry 2009; 12(1): 22-5.
- 14- Rezvani M, Basir M, Moradi Z, Mollaverdi F. *Laboratory Evaluation of the Retention of an Innovative Pin Placement Compared with the Conventional Method in Human Mandibular Molars*. J Dental School 2012; 29(4): 268-73.
- 15- Alaghemand H, Abolghasemzadeh F, Pakdel F, Judi Chelan R. *Comparison of Microleakage and Thickness of Resin Cement in Ceramic Inlays with Various Temperatures*. J Dent Res Dent Clin Dent Prospects 2014; 8(1): 45-50.
- 16- Radhika M, Sajjan GS, Kumaraswamy BN, Mittal N. *Effect of different placement techniques on marginal microleakage of deep class-II cavities restored with two composite resin formulations*. J Conserv Dent 2010; 13(1): 9-15.
- 17- Tung FF, Hsieh WW, Estephan D. *In vitro microleakage study of a condensable and flowable composite resin*. Gen Dent 1999; 48(6): 711-15.

- 18- Manhart J, Chen HY, Mehl A, Weber K, Hickel R. *Marginal quality and micro leakage of adhesive class V restorations*. J Dent 2001; 29(2): 123-30.
- 19- Esmaeili B, Safarcherati H, Vaezi A. *Hardness Evaluation of Composite Resins Cured with QTH and LED*. J Dent Res Dent Clin Dent Prospects 2014; 8(1): 40-4.
- 20- Cerveira GP, Berthold TB, Souto AA, Spohr AM, Marchioro EM. *Degree of conversion and hardness of an orthodontic resin cured with a light-emitting diode and a quartz-tungsten-halogen light*. Eur J Orthod 2010; 32(1): 83-6.
- 21- Bezons C. *Microleakage at the Cervical margin of Composite class II Cavities with different restoration techniques*. Oper Dent 2001; 26(1): 60-9.
- 22- Yap A, Stokes AN, Pearson GJ. *An in vitro microleakage study of a new multi-purpose dental adhesive system*. J Oral Rehabil 1996; 23(5): 302-08.
- 23- Suresh Kumar BN, Savadamoorthi KS, Karpagavinayagam K, Lakshminarayanan L. *Sealing ability of class V resin composite restoration with cooled composite inserts-A in vitro study*. Inter J Contemporary Dentistry 2011; 2(6): 103-08.
- 24- Breschi L, Mazzoni A, Ruggeri A, Cadenaro M, Di Lenarda R, Dorigo ED. *Dental adhesion review: aging and stability of the bonded interface*. Dent Mater 2008; 24(1): 90-101.
- 25- Burgess JO, Walker R, Davidson JM. *Posterior resin-based composite: review of the literature*. Pediatr dent 2002; 24(5): 465-79.
- 26- Hymann HO, Swift EJ, Ritter AV. *Sturdevant's art and science of operative dentistry*. 6<sup>th</sup> ed. St. louis, Missouri: Elsevier Mosby; 2013: p.130.
- 27- Rosin M, Urban AD, Gärtner C, Bernhardt O, Splieth C, Meyer G. *Polymerization shrinkage-strain and microleakage in dentin-bordered cavities of chemically and light cured restorative materials*. Dent Mater 2002; 18(7): 521-28.
- 28- Ozturk AN, Ozturk B, Aykent F. *Microleakage of different cementation techniques in Class V ceramic inlays*. J Oral Rehabil 2004; 31(12): 1192-96.
- 29- Blatz MB, Sadan A, Kern M. *Resin-ceramic bonding: a review of the literature*. J Prosthet Dent 2003; 89(3): 268-74.

## ***Evaluating Effect of Final Finishing and Polishing Time on Microleakage of Hybrid Composite***

***Abolghasemzade F(DDS)<sup>1</sup>, Esmaeeli B(DDS)<sup>2</sup>, Khoshguyan S(DDS Student)<sup>\*3</sup>***

<sup>1,2</sup> *Dental Materials Research Center, Department of Operative Dentistry, Faculty of Dentistry, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran*

<sup>3</sup> *Dental Materials Research Center, Faculty of Dentistry, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran*

***Received:*** 15 Apr 2015

***Accepted:*** 20 Aug 2015

### ***Abstract***

***Introduction:*** The effect of final finishing and polishing time on the microleakage of composites restorations are not yet recognized. Therefore, this study aimed to evaluate the effect of final finishing and polishing time on microleakage of hybrid composite restorations.

***Methods:*** In this in-vitro study, 40 molar teeth of class 5 cavity(2mm occlusogingival×3mm mesiodistal×1.5mm depth) were prepared at the buccal surface. The cavities were restored via Z<sub>250</sub> composite and cured for 40 seconds by LED Valo. The cavities were randomly divided into 4 groups(n=10) according to the polishing time(immediate, polishing 15 minutes, 24hours and one week after restoration). The teeth were subjected to 500 thermal cycles and submerged in 2% fuchsin to evaluate rate of microleakage. After mounting, the specimens were sectioned in half, that both halves were examined under a stereomicroscope. Kruskal Wallis and Mann Whitney tests were applied in order to analyze the study data ( $\alpha=0.05$ ).

***Results:*** Polishing time did not produce any effects on the microleakage in the dentine margin (Pvalue=0/56) and even enamel margin (Pvalue=0/12). The difference between microleakage rate of dentine margin and enamel margin was not demonstrated to be significant in regard with polishing immediately (Pvalue=0/26) and polishing after 15 minutes (Pvalue=0/53), though polishing after 24 hours (Pvalue=0/03) and one week (Pvalue=0/00) was reported to make a significant difference between the both margins. Moreover, the rate of microleakage was observed less in the enamel margin.

***Conclusion:*** The study findings revealed that different polishing time does not have any effect on the microleakage rate of Z<sub>250</sub> restorations in both dentine margin and enamel margin.

***Keywords:*** Composite; Finishing time; Microleakage; Polishing time

***This paper should be cited as:***

Abolghasemzadeh F, Esmaeeli B, Khoshguyan S. *Evaluating effect of final finishing and polishing time On microleakage of hybrid composite*. J Shahid Sadoughi Univ Med Sci 2015; 23(8): 709-16.

***\*Corresponding author: Tel: 01132291408-9, Email: sara.khoshguyan@gmail.com***